ОБНОВА

ЖУРНАЛ

ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ КАТОЛИКІВ

Річник III. Січень—Березень 1949 Ч. 1

МЮНХЕН

OBNOVA

Publié par la Fédération des Etudiants Ukrainiens Catholiques

Published by the Federation of Ukrainian Catholic Students

München 8, Ayingerstr. 17/II, Germany , U. S. Zone

ЗМІСТ:

о. В. Мельник	Ода до Книжки
Посмертна згадка	
Е. Перейма	„Обнова“ на черговім етапі діяльности
о. Д. Кульчицький . . .	Три стилі християнського життя
Ю. Колтун	Під прапором св. Арх. Михаїла
В. Мерос	Професійне студентське товариство перед новими проблемами
Проф. О. Кульчицький .	Християнське світосприймання та нові шляхи онтології
Є. М.	З щоденника
Поль Кльодель	Моє навернення
	Бібліографія
	Огляд
	Хроніка

Ціна 0,70 Нім. Мар.

ОБНОВА

ЖУРНАЛ
ФЕДЕРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ
СТУДЕНТІВ КАТОЛИКІВ

Р. III. СІЧЕНЬ — БЕРЕЗЕНЬ 1949 Ч. 1.

о. Василь Мельник

Ода до Книжки

(Із недрукованої збірки „Балада про білі листи“)

**Співаю пісню ревним словом оди
Про одну з наших мерехтливих звізд,
Про дивотворну книжку й про щедроти,
Що линуть з неї, наче птахи з гнізд.**

**Розспіваними, теплими словами
Я доторкаю білі сторінки,
Цілую їх, неначе черенками,
Вбираю добру книжку у вінки!**

**І мов плохий воробчик над потоком
Я добрій книжці зацвіркочу гимн,
Що бризне з мене білим словотоком,
Немов з кадильниць молитовний дим.**

**І впадуть з мене на її листочки
Тенорами в хорали голосів
І променами в блесний магнет сочки
Блиснуть ясні гомони душі.**

**І вернуться на неї мов на вітер,
І радощі, і смутки, біль і плач.
І випю білі соки з чорних літер,
Що їх в стрічки складав колись складач.**

**І їй, що завжди тиха і покірна,
Скажу таке: — Ти мій великий скарб!
Ти все така, довірлива і вірна,
Що я в тобі не бачу чорних фарб!**

І я тебе вважаю за подругу,
Якій замало дати тільки час!
Їй треба дати душу, серце, тугу,
Щоби її вогонь в житті не гас.

І я тебе в пору моєї смерти
Притулю до задиханих грудей
І буду йти до Бога, буду мерти,
Задивлений в красу твоїх ідей!...

ВАСИЛЬ МЕЛЬНИК

*** 31. XII. 1899 — † 8. III. 1949.**

Ділимося з членством „Обнови“ і всім студентством сумною вісткою, що дня 8.III.1949 помер у Мюнхені духовник-асистент нашої Федерації о. Василь Мельник.

Наша церква втратила в ньому ревного священика, суспільність визначного громадянина, а студентство Мюнхену відданого душпастиря. Найбільшу втрату понесла Федерація „Обнова“.

Три роки побуту і праці бл. п. о. Василя Мельника посеред академічної молоді на еміграції залишили тривалий слід. Його заслугою є скріплення академічного душпастирства для наших студентів у Мюнхені. Мюнхенське студентство знайшло в Покійнім духовно-релігійну опіку, потіху в горю і поміч та пораду у сумніві.

Вже в останніх місяцях, коли недуга зломала його фізично, „Обнова“ відчула діймаюче брак помочі свого духовника-асистента. Він був одним з перших, що клали підвалини під будівлю товариства „Обнова“ в Мюнхені, а потім Федерації. Ми не можемо собі представити теперішнього духового і організаційного росту „Обнови“, без цього вкладу праці, який положив для неї бл. п. о. Василь Мельник. Ми пам'ятаємо як він піддержував нас на дусі в час коли „Обнова“ боролася з початковими труднощами і не один з нас почав зневірюватися у спільне діло.

Зокрема багато труду положив наш духовник-асистент для видавання нашого журналу — бюлетеню „Обнова“. Він не тільки поміщував у ньому свої статті, але і давав інші фахові поради при його редагуванні.

Великий труд, запал і посвята бл. п. о. Василя Мельника залишили у нас добру пам'ять про нього, а його думки, слова і вчинки будуть дороговказом у наших змаганнях.

Евген Перейма.

„Обнова“ на черговім етапі діяльности

I.

Перший період відновленої діяльности „Обнови“ вже за нами. Організаційно-технічну побудову нашого об'єднання можна вважати закінченою. Створення Федерації Товариств Українських Студентів Католиків „Обнова“ було завершенням трьохрічної духової та організаційної праці окремих товариств.

Створення Федерації „Обнова“ стало конечністю зокрема для одноцілого представництва перед міжнароднім студентським світом, для координації праці приналежних до неї товариств і вкінці для усталення духових основ. Змагання до єдности стало головним рушієм і понукою для повстання Федерації „Обнова“. Ішло про те, щоб збудувати підвалини не тільки для організаційної але й духової єдности товариств „Обнова“, що діють на нашій еміґрації.

Найближчі роки покажуть, наскільки організаційна форма Федерації причиниться до сповнення її завдань. Одначе, в нашім випадку успіх чи неуспіх „Обнови“ буде залежати від того, чи Управі Федерації вдасться створити осередок акції, унапрямлювати працю і характер діяльности окремих товариств, а з другого боку, чи управи низових клітин і загал членства піддержать своєю активною співучастю працю та ініціятиву Управи Федерації. Самозрозумілість цього твердження є очевидна. Але ми мусимо вже на початку підкреслити самозрозумілу вимогу кожночасної співдії і безпереривного контакту з боку управ окремих товариств, співдії, яка є передумовою для успіху нашого спільного діла.

2.

Вступаючи у новий відтинок нашої праці, ми ще раз зберемо разом основні думки про характер і ціль товариства "Обнова".

В щоденній мові „Обнову” називають товариством ідеологічним, або ще частіше ”конфесійним”. Обидва окреслення. є скороченням і як більшість скорочень бувають різнородно інтерпретовані. „Обнова“ є „ідеологічним товариством”, але вона ніколи не сміє стати дискусійним клюбом для вивчення ”проблем“. Вона є ”товариством конфесійним“, але вона не може стати конфесійним, товариством давнього типу, з яким в'яжуться спогади про неактивні релігійно і суспільно церковні братства з їхньою засклепленністю від зовнішнього світу, без намагання впливати і формувати окруження.

„Обнова” є товариством українського католицького студентства. „Товариством”, т. зн. є суспільним твором, який гуртує молодь, і як товариство є коміркою суспільности. бере участь в духовім і організаційнім житті тої ж суспільности: впливає на неї і підлягає її впливові.

Цею суспільністю є український нарід. На членах ”Обнови” спочивають всі обов'язки які випливають з приналежности до української спільноти. Праця в гуртах „Обнови“ є спрямована в дусі української національної традиції і українських державницьких цілей. ”К а т о л и ц ь к о г о” т. зн. визнання католицькости нашого християнства. В католицизмі ми змагаємо до того, щоб в ньому знайти джерело ясної мислі і силу для нашого індивідуального і громадського життя. Для нас католицька віра дає не тільки основу нашого відношення до Абсолюта, і приналежности до Церкви але і норми особистого поступовання і принципи суспільного порядку.

”С т у д е н т с т в а“ — т. зн., що характер нашого товариства є академічний. Ми докладаємо всіх зусиль, щоб стиль праці в товаристві інтелектуально і товарисько був на університетськім рівні. Визначна позиція, яку займає у нас студентство накладає на нас відповідальність за слова і діла.

В чергових числах нашого журналу ми розглянемо різні питання, що виникають з вище наведеної описової дефініції „Обнови“. В наступнім розділі статті постараємося насвітлити основну ціль ”Обнови”. Одначе, ще перед тим буде не від речі представити і ті труднощі, які ми мусіли перемогти, щоб дійти до ясного уявлення про ціль і методи праці нашого товариства.

Після відновлення діяльности ”Обнови” члени ініціятивних гуртків були однозгідні щодо характеру і напряму праці в товаристві. Одначе, не було ясного уявлення щодо методики внутрішньої праці, ані практичних засобів для осягнення визначених цілей. І це не було єдине недомагання у наших початкових кроках. Ми вправді багато обіцяли собі від традицій львівської ”Обнови”, а зокрема від її товариської практики. Одначе, практична допомога, яку ми дістали в спадщині від львівської ”Обнови” була вже тому незначна, що в відновленнях товариствах „Обнови” знайшлися переваж-

но студенти, які про львівську "Обнову" і не чули. В дійсності треба було зачинати від початку і то майже у всіх ділянках товариської праці: в ділянці організаційної побудови, тематики рефератів, відношення членства до плекання релігійного життя і т. п. Тому й не диво, що початки діяльности, напр., мюнхенської "Обнови" були до певної міри шуканням властивих шляхів, метод праці, тематики. Разом з тим змінилася і тенденція та характер праці в товаристві, що очевидно не залишилося без впливу на теперішнє формування "Обнови". Навіть щодо персонального обсягу членства існувало значне розходження поглядів. Напр., дехто уважав, що „Обнова" повинна бути товариством елітарним, а інші хотіли, щоб „Обнова" відкрила двері для всього студенства. Вкінці ця остання гадка перемогла в колах "Обнови".

Також в обсязі духового дорібку "Обнови" вона перейшла трудний шлях. В тій ділянці наші труднощі були не малі.

Тут ми мусіли зачинати від формулювання і студіювання основних проблем нашого товариства. Для того ми мусіли запросити відповідних співробітників з старшого громадянства і професури українських шкіл. Але положення було остільки утруднене, що ми так на початку, як і дотепер знайшли дуже нечисленних духових провідників, зокрема у сфері формування нашого світогляду і товариської праці. Велика посвята нашого душпастирства хоч і нераз приносила підпору і дала витривання в тяжких хвилинах нашого товариства, не змогла виповнити тих всіх браків, які ми в ділянці духового скріплення мали.

3.

Світоглядово — конфесійний характер „Обнови" не тільки відрізняє її від професійних студентських товариств, але також вимагає окремих методів праці і засобів до осягнення поставлених перед нею цілей. „Обнова" є товариством с в і т о г л я д о в и м, т. зн. формулювання світогляду і поширення його посеред студентства уважає своїм першим обов'язком. Одначе, "Обнова" не є і не сміє стати дискусійним клюбом у звичайнім розумінні того слова, клюбом, де тільки обговорюються і дебатуються проблеми з християнського становища, де досліджується католицька соціяльна доктрина, або навіть вислухуються виклади про християнську етику.

Наші передники вибрали для товариства назву „Обнова". Це не був припадок, що вибрано саме таку назву. Вони хотіли вже в самій назві вказати основну мету діяльности нашого товариства. „Обнова" — обновлення духа, стає першим обов'язком. Це означає цілковите обновлення нашого світогляду, відчування, вчинків в дусі Христової науки. В світлі цієї науки ми мусимо піддати переглядові погляди нашого духового життя і надати їм, якщо не нового змісту, то принаймонше нової закраски.

Гурти "Обнови" повинні створити в себе такі умовини, де буде можна осягнути і улекшити членству генеральний перегляд світогляду.

Яким способом можна це здійснити?—Через плекання інтенсивного внутрішнього життя, т. зн. через активну участь в Богослуженні, Св. Тайнах, в молитві і релігійних розважаннях. Бути в "Обнові" це значить знайти правдивий стосунок молодого інтелектуаліста до Католицької Церкви—це значить бути практикуючим християнином-католиком.

Те, що "Обнова" є товариством університетських студентів, кладе на неї ще один обов'язок. Теперішний університет не дає молодій людині універсальної освіти ані духово-світоглядових основ. Тепер університет став високою фаховою школою, що продукує вузького спеціяліста. Лікар, правник, інженер, економіст — є техніком у свому фаху, і не має зовсім загальної філософічної освіти, ані ширшого гуманістичного кругозору. Тимсамим йому звичайно бракує вищого образування і на світоглядово-релігійнім полі. Релігійний світогляд модерного „інтелектуаліста" залишився таким, яким він його мав у народній школі. У цьому браку рівноваги між фаховим вишколом і релігійною освітою треба шукати також причини, що багато теперішніх інтеліґентів легковажно відносяться до Церкви й до релігії взагалі. І власне ціль і завдання "Обнови„ є в тому, щоб дати свому членству глибші основи християнської віри. Для того є потрібні виклади з догматики, католицької етики з проблем Св. Письма і т. д.

При тому ми не сміємо забути. що тут йде про світоглядово-виховну працю, а не теоретичне вивчення релігійних питань. Нам треба не тільки людей, що знають дещо про християнську науку - але таких, що живуть після неї. Бо ж і велич християнства полягає в тому, що воно вимагає від нас життя. а не тільки знання його правд.

4.

Ми вже не раз підкреслювали „соціяльний" характер нашого товариства й консеквенції, що випливають з того факту. Його "соціяльність" полягає в тому, що питання суспільного розвитку повинні знайтися в осередку уваги товариства. Сучасність ставить перед нами проблеми, що мають рішаюче значення для теперішньости і майбутнього нашого народу. Ми переконані в тому, що скорше чи пізніше наше католицьке середовище стане в обличчі конкретних завдань культурно-суспільної і державницької праці на рідних землях.

Коли ми хочемо надати нашому суспільному й державному розвиткові християнських рис і формувати його в дусі християнства, тоді ми мусимо мати наперед ясний образ того, чого ми хочемо й які шляхи для здійснення нашої концепції маємо. Без пізнання

основних проблем нашого суспільного буття ми не станемо тим порядкуючим чинником в нашій суспільності, якій власне бракує глибокої й розважної концепції. Ми хочемо бути щирі й мусимо признати. що осяги католицької думки в нас є доволі убогі. Не обманюймо себе, що ми можемо жити з процентів французького чи італійського католицизму, жити з експанзії й сили чужих католицьких рухів. Ми мусимо давати власну католицьку відповідь на питання нашого суспільно буття. Будьмо свідомі того, що на наші плечі падає великий тягар, якщо ми хочемо серіозно поставитися до досліду хоч частини цих проблем. Ми є співвідповідальними за успіх змагань нашого народу, і тому й до нас відносяться ці самі вимоги, що й до інших: досліджуймо без легковажности, без „бессервіссерства“ й зарозумілости, не замикаймо очей і не тікаймо перед проблемами.

На нашу думку, членство "Обнови" повинно студіювати в першу чергу такі групи проблем:

1. Майбутнє християнства на Сході Европи. Шанси українського католицизму у формуванні духовости нашого народу.

2. Наш соціяльно-економічний лад у світлі католицької соціяльної доктрини.

Коли ми ставимо таку програму студій, яка може стати початком суспільної акції, ми є свідомі одночасно труднощів і навіть хвилевих невдач, які нас стрінуть. Про ті труднощі ми вже згадували вище. Але кожне велике діло не приходить легко для тих, що його починають.

Середовище "Обнова" дає нам можливість докладно і на далеку мету досліджувати дані проблеми і приготовитися до практичної акції. „Обнова" не зв'язана вузькою груповістю ані ніяким доктринерством. Дух соборности, який черпає свої сили в католицизмі, дає можність шукати шляхів розв'язки суспільного буття і змагатися за кращу концепцію. Власне в „Обнові“ існує можливість творити таку базу невузькоглядного студіювання. Звідти повинно початися переборення партикуляризму і гуртківства, які після започаткування т. зв. світоглядової дифференціяції починають прибирати форми загумінковости й відчуження поміж окремими групами.

5.

Наш побут закордоном є одночасно зустріччю з іншими народами та їхнім духовим багатством. З того приводу у нашій пресі говориться багато про пізнавання культури чужих та про пропаганду української справи закордоном. Ми уважаємо, що одне і друге найлекше осягнути через безпосередню участь в чужонаціональнім середовищі. Через особисті і групові знакомства, зв'язки і т. п.

Для „Обнови" відкривається (рідко як для якогось іншого нашого середовища) можливість познайомитися з духовістю Зах. Европи: поперше тому що характер нашої праці є звернений на духову сторінку, подруге західній світ, що, звичайно, замикає себе перед вихідцями з Сх. Европи, приймає нас щиро і по-приятельськи. Маю тут на думці західньо-европейські католицькі середовища, які завжди радо дають нам моральну і нерідко матеріяльну піддержку, а найважніше, трактують нас, як рівних собі партнерів. Звідси повинна початись наша праця на обидвох секторах нашої „заграничної" діяльности.

Ми знаходимося при джерелах християнського заходу і для його пізнання нам трапляється неповторна нагода. Його зглибити — це значить пізнати зах. европейську, духовість, суспільний устрій, державно-політичну систему. Зокрема середовище „Обнови" повинно пізнати культурні здобутки західньо-европейських католицьких народів, католицькі суспільно-політичні рухи, методи праці Католицької Акції. Ці питання докладно з'ясуємо в чергових числах нашого журналу.

І ще кілька слів про нашу "пропаганду". Вона повинна полягати не у звичайнім накидуванні чужинцям вісток (що залишаєтьздебільшого без висліду) про наш нарід та інші змагання, але у нав'язанні близької співпраці з міжнародніми та чужонаціональними католицькими установами і організаціями. У тім напрямі ми маємо за собою уже традицію і деякі осяги. Цю працю треба нам безперервно продовжувати та ще поширити. Чужинці оцінюють нас після того, наскільки серіозно ми відносимося до піддержування співпраці з ними. Нашу діяльність ми повинні вести в тому дусі, що ми є політичною і релігійною еміґрацією. Нашою метою є не тільки представити положення нашого народу в краю, але також здобути для нас приятелів серед західнього світу.

* * *

В найближчій будуччині "Обнова" буде розвиватися в обставинах діяспоричної (еміґраційної) дійсности. Для того ми вже тепер мусимо приготовитися до вимог, які ставить перед нами майбутній розвиток нашої Федерації.

Скупчення нашої еміґраціїв Німеччині й Австрії вже від довшого часу є в стані тривалого переселення до заморських країн. Студентство також буде ділити долю нашої еміґраційної спільноти. Разом з тим будуть ступнево зменшуватись гуртки теперішніх товариств „Обнова", зокрема в Зах. Европі· Натомість будуть повставати наші товариства в заморських країнах.

Як дотепер виявилося, найсильнішими духово на еміґрації були були завжди наші релігійні спільноти. Тому уважаємо, що в майбутньому товариства "Обнова" сповнять на еміґрації важ-

ну і особливо позитивну ролю в гуртуванні нашого студентства. Всяка конкуренція з нашою професійною студентською централею є вже тому виключена, що „Обнова“ з одного боку є членом цієї централі, а з другого удержує організаційний і особистий зв'язок з іншими студентськими групами. При тому „Обнова” буде змагати до духового скріплення студентства і тим самим причиниться до зміцнення нашого студентського середовища.

о. Діонисій Кульчицький.

Три стилі християнського життя.

В християнській релігії витворились три типи, стилі християнського життя, які виступають під назвою активного, контемплятивного і мішаного або апостольського життя. Християнська старина знала лише два типи християнського життя, т. є. активний і контенплятивний, зразком яких в Старому Завіті була Лія і Рахиль, в Новому Завіті Марта і Марія. Можна сказати, що й третя форма не була чужа християнській старині. Клич Бенедиктинів „Ora et labora“ вже давно знайшов своє систематичне оформлення. Монахи не омежувалися тільки до молитви й ручної праці, але вийшли поза мури монастирів, щоб вести душпастирську і апостольську працю. Від того часу постає третій стиль християнського життя, т. є. апостольський.

Всі три више наведені форми, які повстали з основ християнського життєвого ідеалу, сьогодні практикуються.

1. Активне життя.

Очевидно, кожний мусить ствердити, що активний стиль християнського життя загальний для всіх. При тій життєвій формі йде мова про кожний рід праці, чи то тілесної чи духової, яку людина виконує в обсягу свого звання (професії) чи стану. Активне життя обнімає працю хлібороба, ремесло, промисл, штуку, науку, навчання й виховання, виконування і провадження тілесних і душевних дій—харітас. Як важною для життя є та християнська форма, на це вказує християнська аскетика, яка ставить активне життя на першому місці після контемпляції. Активне життя заключає в собі великі етичні й релігійні вартості. Коли таке життя провадиться згідно з волею Божою, тоді є воно школою чеснот, до яких всі зобов'язані і при помочі яких можна осягнути християнське совершенство. Тимчасом в сьогоднішніх людей інтен-

сивне заняття, сповнене земськими справами, відхиляє людину від вищої й остаточної цілі, від Бога, тим самим від совершенства. З огляду на ті небезпеки, які грозять активному типові на дорозі до совершенства, Христова Церква старалася від самого початку надати активному життю вищий змисл, старалася активне життя просякнути глибокими релігійно-етичними раціями. Великий і значний крок під тим оглядом зробив св. Франц Салєзій у своїй „Фільотеї".

Активне життя є обовязком і необхідністю для всіх. Ціла будова людського тіла вказує на те, що людина призначена до праці. Матеріялісти звикли називати через це людину „Палатою індустрії". Тільки тоді, коли тіло і дух виявляється в чині, коли міліони рук щоденно працюють, земля дає людям конечні засоби до життя (поживу, одяг). Тільки незначній кількості людей дано можність віддатися чисто контемплятивному життю. Боже Провидіння якось так зарядило, що інтереси людей більше спираються на ручній праці як духовій. Тяжкі господарські умовини, в яких люди мусять жити, змушують більшість людства до тілесної праці; тільки одиниці можуть присвятитися часто духовій праці в науці, штуці і т. п. Міліони робітників, який Господь створив і призначив до праці рук, всі вони є рівночасно покликані до вічної щасливости. Дорогу до совершенства і вічної щасливости Господь вказав кожному, навіть найнижчому робітникові. Особливо в сьогоднішніх часах, коли робітник майже прив'язаний до машини, Церква надає його праці вищого етосу релігійного змислу, щоб в той спосіб робітник осягнув свою остаточну ціль, вічне щастя.

Коли людина має осягнути вічне щастя, т.є. злуку з Богом, тоді активне життя мусить бути під благословенням християнської релігії, т. зн. праця мусить бути практикована з вищої точки зору, а не як насильство, як зиск і пожива. Праця мусить бути признана. як сповнення обовя'зку, сповнення Божої волі, як чинна служба Богові. Тоді праця буде справою спасення, дорогою, яка веде людей до Бога. Щоб тілесній праці надати надприродного значення, мусять очевидни, бути сповнені природно-етичні умовини, передусім тут йде мова про вірність, совісність, і порядок у виконуванні праці. З тої точки зору дивляться на працю християнські робітничі організації, згуртовані в ЖОК-у. Вони в противагу до комуністичних робітничих товариств, які уважають працю насильством, змагають через угоду між чесною працею і капіталом до розв'язки робітничої проблеми.

Активне життя не може робити з людини невільника праці. Людина мусить знайти час на рефлєксію. Свідомість осо-

бливішого рода молитви й релігійного переживання мусять бути зв'язані з працею. Перший погляд працюючої людини мусить бути звернення до Бога. Навіть серед найбільшого гамору нинішнього змашинізованого світа, людина мусить мати т. зв. духові перерви, в часі яких вона застановлюється над станом своєї душі.

З вищенаведених уваг, бачимо, що до осягнення вічного щастя людини, як теж до збереження туземного порядку, мусить бути упорядковане відношення працюючої людини до Бога. Тому що в бутті людини тілесна сторінка має велике значення і всі тілесні напруги звернені на те, щоб працювати для тіла. Одначе для збереження рівноваги і порядку людина мусить в активному житті скріпляти і другу сторінку духову. Тому при розв'язці соціяльних проблем, два великі папи, Лев XIII і Пій XI у своїх Енцикліках „Rerum Novarum" 1891 і „Quadragesimo Anno' 1931 виразно підкреслюють конечність співдіяння матеріяльного й духового чинника, бо людина це істота, що складається з душі й тіла.

2. Контемплятивне життя.

Як вище сказано, переважна більшість людей вже з природи і через умовини життя звернена до активного стилю життя. Контемплятивний стиль був і є привілеєм тільки вибраних одиниць. В понятті Церкви контемплятивне життя стоїть перед активним і тішиться особливою любов'ю і опікою. Сам Христос поставив на перше місце контемплятивне життя, коли сказав, „Марія благу часть вибрала" (Лука 10,42).

Не треба забувати, що контемплятивне життя має великий вплив на активне життя. Сьогоднішній світ має мало зрозуміння для таємного контемплятивного життя. Сьогоднішній світ звертає занадто уваги на матеріяльний зиск, а змисл до високого, надприродного, до релігійного, майже занидів. В одуховленім середньовіччі було цілком інакше. Тоді контемплятивний стиль переживав великий розквіт і його високо оцінено та шановано, підчас коли сьогодні є проти нього бадато закидів і підозріння. Тоді, коли матеріялістичний світ підносить закиди проти контемплятивного життя, добрий християнин мусить сказати, що контемплятивне життя стягає завжди Боже благословення на землю і не одну кару Божу відвернуло від людей. Контемплятивне життя є тою здоровою коміркою в організмі людства, що не допускає до зіпсуття цілого організму.

Христова Церква, що завжди є воюючою Церквою, дістає від контемлятивного стилю життя силу і тому вона взяла той

стиль в особливу опіку і захищає його перед зісвітченням що пропаґує виключно природні, соціяльні і активні чесноти.

Обожання світа й машини, а разом з тим віддалення від Бога, роблять тепер великі поступи. Unum necessarium „єдино на потребу“, що висказав Христос, у Витанії цілковито вийшло з ума людини. Тому тим більше спочиває обов'язок на християнах пригадувати то „єдно на потребу“, щоб привернути рівновагу в людині й суспільстві. Годиться пригадати, звернути увагу, щоб людина не пропала на службі фізичної праці і щоб не забула на недільний спочинок і рахуноксовісти.

3. Мішаний або апостольський стиль життя.

Під мішаним стилем християнського життя розуміється загально ту життєву форму, що полягає на гармонійній злуці активного й контемплятивного життя. Чин і молитва, праця й розважання взаємно себе просякають і підсилюють.

Окремою формою мішаного життя є т. зв. апостольське життя, що полягає на злуці душпастирської праці з молитвою. Мішане життя передусім в його апостольській формі займає з-поміж трьох життєвих форм дуже визначне місце та є найкращим засобом для осягненяя совершенства під умовою, що буде захована правдива гармонія між працею і і молитвою. Під тим оглядом треба звернути увагу на такі моменти:

а) в оцінці обох факторів треба дати перше місце молитві. Молитва творить базу й душу зовнішнього чину, який без достатньої молитви є безвартісний і неплідний;

б) молитва й праця мусить себе взаємно підпомагати;

в) молитва й праця мусять себе взаємно просякати, так, щоб праця стала молитвою, а молитва працею; обі мусять так, як тіло й душа злитися разом і творити одну цілість. Тут належить остерегти християн перед небезпечним духовим лібералізмом, який розмежовує молитву і працю як дві чужі справи, які не мають нічого спільного. Тим хоче він роз'єднати два фактори й зовнішню діяльність цілковито секуляризувати.

Не роздор і ізоляція, а цілковите об'єднання обох факторів, є кличем апостольського життя. Де ті умовини будуть збережені, там апостольське життя буде мати перше місце перед активним і контемплятивним.

Апостольським, в повному того слова значенні, було життя Ісуса Христа. Він учив, ходив від міста до міста, робив чуда, а те, що учив, було передумане на розваженні й молитві. Апостоли так були переняті тим духом, що вони

всю свою силу присвятили на голошення Євангелії Христової всім людям.

Той обов'язок місійної праці спочиває на кожному християнинові, що через св. Хрищення й Миропомазання став воїном Христовим. З появою гуманізму, просвічення, лібералізму в Европі, християнський дух впав серед вірних до нечувано далеких границь. Життя людей стало наставлене на матеріяльний зиск і утіху того світа. Вороги Христа перейшли до наступу. Можна сказати разом з геніяльним математиком 17 сторіччя Паскалем, що всі приятелі Христа сплять, а вороги чатують. Церква знайшлася в дефензивному становищі.

В тому періоді католицизм почав наново збирати всі позитивні сили до наступу. Не тільки у ділянці науки неосхолястику поклав в основи духової єдности, але також через гарно розвинені харитативні товариства, в яких виказав чинну любов, що є вища від усього розуму, любов, виплекану в глибоко християнському змислі. З тим перейшов католицизм до акції ще до часу поки прогомонів офіціяльний клич Папів.

Клич до оборони мусів прийти, бо катастрофа була очевидна; прийшов клич до чину, в якому буле надія направити лихо 19 ст. До роботи мала стати „збірнота вибраних — кращих". З тих і тим подібних голосів виросла поважна гадка в різних краях, гадка Католицької Акції у вищому змислі.

Юліян Колтун

Під прапором св. Архистратига Михаїла

(Слово, виголошене на Академії в день Патрона „Обнови" 21. XI. 1948.)

> „І повстала на небі війна, Михаїл та його ангели вчинили зі змієм боротьбу. І змій воював та його ангели та не встоялись і стратили місце в небі. Великий старий змій, що зветься сатана і діявол, той, що зводить цілий світ — був скинений додолу, а з ним і всіх ангелів його скинено". (Обявл. XII. 7-9)

Отсе цитата з останньої книги св. Письма нов. Завіту — книги Об'явлення св. Івана. Звідси довідуємося, що духи-ангели мали також свою історію проби та досвідчень, історію змагань, боротьби, та поділу на дві групи — добрих і злих. Війна закінчилась погромом сатани, та його прибічників.

А війна повстала з ворожнечі та зависти гордих бунтівничих духів, що хотіли бути рівними Богу. Отсе був сатанічний діявольський бунт проти авторитету найсильнішої сили духа та розсудку.

І виступає один із-поміж вірних Богові духів з коротким закликом „Хто як Бог" і огненим мечем нищить всі зазіхання сатани повалити авторитет Бога. І цей його заклик — це коротке реторичне питайне речення, вже споконвіку мало свою відповідь. Вона звучить: „Ніхто не є так великий, як Бог."

І цей заклик доброго духа до боротьби з ворогами Бога стався йогож іменем. Мі-ка-ель хто — як-Бог.

ТУСК „Обнова" прийняла вождя добрих ангелів за свого патрона, котрого пам'ять сьогодні обходимо скромними святочними сходинами.

Куди ж скинено сатану? Йоанове „Об'явлення" каже виразно: „Цей упавший ангел сатана був скинений на землю".

Тому розуміємо стогін та ридання, що заіснували на цій долині сліз, що зацитоване кілька стихів нижче в тімже Об'явленні" словами: „Горе землі та морю, бо до вас зійшов діявол, що має лють велику бо знає, що час його короткий"!

І цей зависний дух злоби на землі не спочиває, аж доки людина не отворить йому свого серця.

І споконвіку через цілу історію людства, народів, провідників, народніх та поодиноких людей на земській кулі червоною ниткою тягнеться отой елемент боротьби добра зі злом.

Нераз вмашеровує сатана тріюмфально не лиш до серця поодиноких людей, але стається князем цілих націй і цілого континенту. А одиниці і народи терплять під його напором і тужать за ідеалом.

Цей дух злоби і зневіри представляється в душевній боборотьбі Франкового героя Мойсея і каже, що він називається „Азазель—темний демон пустині".

У Фавсті — Гете називає його „духом вічної неґації".

Навколо св. Михаїла повстала геройська легенда про лицаря з огненним мечем і сталевим щитом. Зброя — вогненний меч, щит і панцир, це ніщо інше як лиш персоніфіковане його ім'я, його полум'яний клич до боротьби. Це зброя у площині ідей. котру уява віруючих народів представляє собі як меч і щит, в котру усіблений дух св. Михаїла був одягнений наче легендарний лицар. Оце ці видимі знаки сили і власти добрих позитивних здорових ідей, котрі св. Архистратиг Михаїл представляє.

Отсим кличем та заразом ім'ям уосібленого лицаря поставлено засадниче питання, коротке, отверте і ядерне: — питання єдинства особового Бога—Абсолюта, та панування його у світі в житті одиниці родин, народів та цілого людства, І вслід за цим кличем світ ділиться на дві групи. А так виразного поділу як сьогодні, ще мабуть ніколи не було.

З одної сторони — марш сатани у формі евразійської атеістичної пропаганди, що схопив нашу батьківщину, а злоба його здається переживає тепер вершок свойого тріюмфу.

А з другої сторони, як антитеза до скомпромітованої ідеї комунізму оживають рухи з позитивними оправданими вартостями, що базуються на вічно живій християнській релігії.

І продовжається боротьба краси добра і правди з несправедливою тиранією. А український народ в центральному вогні цієї боротьби.

Св. Михаїл, як князь небесних борців, як побідний у страшній битві з упавшими ангелами, став опікуном українського воїнства... Що більше, як невтомного борця проти несправедливости і всякого зла взагалі, прийняли його наші предки за патрона цілого українського народу.

У княжих часах і часах козацтва почитання св. Архангела Михаїла було серед українців дуже поширене. На його честь князі будували церкви.

1088 р. повстає в Києві над Дніпровою Кручею славний монастир з церквю св. Михаїла.

1108 р. князь Святослав — Михайло Ізяславич будує Свято—Михайлівський монастир в Києві.

Коли візьмемо новіші часи, то напр. на полкових прапорах УСС-ів пишається образ св.Михаїла: У правій руці меч, в лівій щит з левом.

Яка чудова лучність ідеології „Обнова" з кличем, киненим, Архангелом Михаїлом!

Нам ясно, що члени „Обнови" мають бути лицарями чистої ідеї Божої справи серед студентської молоді, ідеї, яка має іти згідно з інтерпретацією християнсько-католицької церкви та традицією українського народу.

Св. Михаїл вповні відповідає студентству, що воює мечем духа та розуму.

Під його проводом ідемо певною дорогою вперед. „Обнова" на шляху свойого 20-тирічного існування мусіла теж, як і її опікун деколи боротися з духом злоби, інтриг та неґації.

В. Мерос

Професійне студентське товариство перед новими проблемами

(Подані думки відносяться головно до мюнхенського осередка, але можуть мати й загально-студентське значення. Прим. Редакції)

Коли ми говоримо про завдання й методи студентського товариства, то можемо це чинити з власної точки погляду, яка згори надає висловленим поглядам суб'єктивного характеру. Але це ледви, чи дасться уникнути в кожному окремому випадку. Бо ще ніколи не існувало єдино обов'язуючих, завжди дійсних правил дії для такого живого організму, яким є студентська організація. Так що вступне застереження повинно б зазначати, що наведених думок не мають жадних протенсій на апріорну слушність: вони мають бути чисто дискусійними. Згори треба числитися з різністю поглядів поодиноких дискутантів.

Ця точка зору обосновується на слідуючих заложеннях: така чи інша опінія на поодинокі хиби чи прикмети існуючих студентських організацій, це, з одного боку, річ чисто суб'єктивна.

Сьогодні краще, ніж коли іншим разом можемо ствердити, що поняття студентського товариства—поняття дуже широке та в різних випадках може бути різно інтепретоване. Ось, хоч би в сучасній німецькій дійсності бачимо три групи організацій, що з рації своєї природи займаються студентською справою. Це є: існуючі Studentenwerk та ASTA, а з повстанчих наново студ. корпорації. Також у нас не все були організації типу сьогоднішніх УСГ (Українська Студентська Громада) одинокою організаційною формою студ. життя: згадати б хоч українські студентські корпорації з польських часів або „земляцтва" з російських.

Висновок—сьогоднішня УСГ. в цьому чи іншому високошкільному осередкові, — не представляє одинокої можливости організаційного оформлення нашого студенства на чужині, а навпаки, вона є лиш одним з можливих варіянтів такого оформлення.

Тоді погляньмо, які функції є питомі для тих організацій, які існують, як сказано, сьогодні в чужинців-німців, чи колинебудь існували і серед українського студентства.

Studentenwerk це інституція, яка властиво виросла понад академічний загал. Це заведення практично-утилітарного характеру, що не ставить собі вищих цілей, як плянова, систематична допомога рядовому студентові жити, присвятити максімум свого часу не боротьбі з життям, а боротьбі за знання. Одинока функцією подібна установа у нас—це КоДУС, хоч цим двом установам далеко до повної аналогії. Треба признати, що укр. Studentenwerk на еміґрації з обсягом дії, як це має нім. studentenwerk річ правно і організаційно не до розв'язання.

Висновок цей, що чисто практичні завдання цієї високо корисної інституції мусять бути розподілені на інші типи організованих форм студентського життя.

A. S. T. A. — це організатор та адміністратор студентського життя на терені високої школи. Його наша паралеля— це УСТ при поодиноких високих школах з далеко меншим розмахом та глибиною дії. A. S. T. A. не є УСГ в нашому розумінні, як це не є ЦПУЕ партією, до якої належать усі еміґранти. Це умандатоване представництво, гурт людей, що посередничить між високошкільними органами і студентським загалом.

Висновок — наші УСТ подумані дещо інакше; ролі, характерної для студентських представництв, не сповняють ні в ділянці репрезентації, ні посередництва.

УСГ в сьогоднішньому виді подумана як об'єднання усіх проявів студ. життя. Хотячи обіймати цілість, вона не встигає інтервеніювати кермуюче в загальний життєвий потік студенства, Хиби УСГ не в такій чи іншій орг. структурі її, бо нема такого поганого статуту, при якому не можна б добре кермувати товариством плюс — при добрій волі. Ця хиба лежить у непосильності завдання — бути всім нараз для студенства: кузнею ідеології, джерелом допомоги, правної опіки, керманичем виховної праці і т. п.

Висновок—нова УСГ вимагає децентралізації органічної, а не структуральної.

Справу укр. академічних корпорацій вважати слід за дуже пекучу. Суть корпорації не в т. зв. „діяльності", чи боротьбі ідеологій, чи, що гірше, парт. угруповань, але в плеканні певної академічної етики. Це зокрема важне для нашого студентського суспільства, яке в своїй структурі є ненормальне — з фатально малим відсотком гуманістичних наук. Три роки говориться про всякі орг. реформи студ. життя і

робиться певні експерименти, але про цю справу за той же час написано не багато.

Землящтво вважати можна за таку форму організацій, що може й то не все, мати місце лиш на рідних землях.

УСГ-у б'є мамутність завдань, які вона собі поставила. Скромно з олівцем у руці, поставлені вимоги, напевно піднесуть число виконаних вимог. УСГ не може претендувати на охоплення цілости студ. життя, зокрема вона повинна толерувати побіч себе т-ва спортові, ідеологічні, корпорації й т. д. УСГ не може губитись в лабірінті високих шкіл (Мюнхен!), а бути становим товариством у вужчому розумінні цього слова, з поділом на фахові секції на понад-високошкільній основі. На університетах повинні б існувати невеликі числом студ. представництва, що обіймали б усіх студентів—не лиш членів УСГ. УСГ могла б посилити свою співпрацю з КОДУС-ом, а вже рішуче з чужими і своїми унів. властями, як також паралельними чужинецькими організаціями. Наші „здобутки" на цьому полі—це одно велике недомагання. УСГ не мусить видавати власного пресового органу, до котрого видушується матеріял, як зубну пасту із тубки, але повинна подбати про високий рівень загально студ. органу.

Цих кілька думок не мають наміру критикувати цього, що все таки створено, але вони віддають погляди доволі великої частини нашого студенства, яке бажає не лиш викривати помилки минулого, але і на них учитися.

Проф. Др. О. Кульчицький.

Християнське світосприймання та нові шляхи онтології

В основі кожного світогляду лежать окреслені диспозиції так чи інакше сприймати, так чи інакше глядіти, та так чи інакше бачити світ. Психологія світоглядів, що поміж своїми основниками рахує такі визначні особовості як Ясперса та Мюлер-Фаєфальса являються саме в першій мірі аналізою і розслідом цих психологічних диспозицій, скажемо точніше цих світоглядових настанов, що рішають про те, хто буде матеріялістом, а хто ідеалістом, хто метафізиком а хто позитивістом.

Коли хочемо сьогодні торкнутися питання про відношення поміж християнським світосприйманням та сучасною онтологією, не думаємо, однак, спинятися аж на цих психологічних диспозиціях, на світоглядових настановах, як на останніх основах, що на них спирається християнський світогляд. Хочемо радше описово зазначити характеристичні риски світосприймання, що з нього виростає складна структура християнського світогляду, не розмірковуючи вже які психологічні і характеристичні прикметності розвиток цього світогляду обумовлюють.

Видається нам, що характеристичними рисами християнського світосприймання, що може виявлятися в доволі різнородних догматичних оформленнях різних християнських віроісповідань і різних напрямків філософічної християнської думки—являються: 1) розрізнення різних постатей буття—від духового буття чистого Духа-Бога, до чисто матеріяльного буття матерії. Християнське світосприймання не перечить реальності тіла, матерії, як це робить гіндуістичний ведизм,—але, очевидно, воно не признає матеріяльному буттю не то виключности, але навіть більшої „ваги реальности", чим духовому, 2) християнське світосприймання відчуває інстинктово як „unum necessarium" **Духа і справи духовости.** 3) цю духовість християнське світовідчування виразно протиставить „тілу", „матерії", знає про їхню протиставність і його підкреслює, 4) але одночасно християнське світосприймання не вважає цієї протиставности за змагання радикально антагоністичних первнів буття—і матерія, і тіло, і дух находять собі належне місце, по части під впливом перейнятих християнством ідей грецької філософії у впорядкованій гієрархічній цілості космосу, впорядкованій Найвищим Розумом і Найсовершенішою Любов'ю.

Саме ця обставина, що християнське світосприймання у своюму центрі поміщає—за Аристотелем—ідею впорядкованої але різноманітної, немоністичної, плюралістичної дійсности, наближає його до поглядів сучасної онтології, що теж розвивається під переможним впливом **ідеї впорядкованої, розчленованої цілости.**

Сучасно онтологія як філософічне знання про суть дійсности, цим саме різняться від онтологій німецького ідеалізму з їх нахилом признавати буття тільки духові (Гегель Шелінґ), чи онтології „віку просвічености" (Гобс, Спіноца) з їх тенденцією признавати його тільки матеріяльности,—що су-

часна онтологія глядить на буття як на **розчленовану** цілість. Розчленування тієї цілости із собою настільки структурно пов'язані, що залишаються від себе в деякій залежності, але зберігають однак за собою не тільки своєрідність, але і автономію, структурні відносини поміж опираються різними постатями дійсности в лоні її цілости спираються при цьому на принципі шарової побудови дійсности із чотирьох шарів: матеріяльности, органічности, психічности і духовости.

Онтологія Гартмана—що саме цей принцип шаровости в побудові дійсности обороняє, розрізнює о обсягу дійсности чотири форми чи постаті буття, що приналежать до чотирьох шарів дійсности: 1) таку постать буття, що знаменує напр. мінеральний кришталь— **матеріяльність,** 2) таку, що притаманна ростині чи нижчій тварині, яка не має ще розвиненої психіки—**органічність,** 3) таку, що її переживаємо в нашому внутрішньому житті, коли мислимо, чи почуваємо чи чогось хочемо—**психічність**, 4) таку, яка виявляється в бутті утворів колективного життя у бутті культури, напр. мови, мистецтва, традицій і т. п. письменства,—**духовість.**

Кожний із тих шарів буття визначується з допомогою найзагальніших, основних понять, що ми їх від часів Аристотеля називаємо **категоріями**. Бувають категорії, що є спільні усім шарам, напр. категорія **часовости**, тобто обставина, що і твір мистецтва, і кришталь існують в часі, в часі повстають та проходять. Бувають інші категорії, що є притаманні тільки деяким шарам нпр. категорія **простірности**. Тільки матеріяльність і органічність **існують простірно,** мають **простірність за основну прикметність.** Кришталь: організм є розтяжні, частини кришталю . розчленування організму находять побіч себе, одна на право чи на ліво від другого, назверху, чи всередині, понад чи побіч. Не мають ніякого сенсу говорити так про наші почуття чи про наші думки—воно не є отже на право, ані на ліво одна від одної, бо вони загалом не є в просторі. Так само не можна говорити про простірні відносини поміж філософічними ідеями, чи поміж напрямками сучасної французької літератури. У першому випадку стверджуємо, що категорія простірности не відноситься до психічности, що явища психічні є безпростірні, в другому, що духовість є буттям в певному розумінні безпростірним, існує поза простором. Правда, філософічні твори чи твори мистецтва є, що так

скажемо, „прикріплені“ до матеріяльних предметів—книжок, малюнків,—а переживання тих творів до поодиноких психік, що їх переживають, але ж **їх буття** як творів духовости не вичерпується тим припорядкуванням до людиною сотворених „артефактів“ ані до психічних процесів люцини чи людей, що саме цими творами якось психічно занимаються. Твори культури, що відновляють безугавно як Фенікс своє існування, переходять від психік до психіки, існують в колективній свідомости—(напр. мова), як казали німецькі ідеалісти—в „об'єктивному дусі“. Вони, як каже Гартман,—існують **як духовість, творять шар духовости.**

Але різниці поміж різними шарами буття, матеріяльністю, органічністю, психічністю і духовістю не полягають тільки на цьому, що одні шари втрачають категорічні визначення (напр. простірність), що їх мають другі, але і в тому, що в шарах—як опісля побачимо—„вищих“—**появляються** теж **нові категоріяльні визначення,** що їх **не мають нижчі шари.** І так організм, життя, визначається нпр. цілеспрямованістю, саморегуляцією,—ростом і розмножуванням, що зовсім не виступають в шарі матеріяльности. В шарі психічности появляються категоріяльні визначення, як свідомість із великою різноманітністю явищ психічних, в шарі духовости,—різнородність різних кляс проявів культурно-духового життя.

Згадати треба ще і про ті різниці поміж шарами дійсности що випливають із **зміни деяких категоріяльних визначень,** які повторяються вправді в кількох шарах, та повторяються у зміненій постаті і в шарі матеріяльности, та органічности, психічности, духовости існує теж безперечно залежність і пов'язаність одних явищ даного шару із іншими—існує **„категорія депенденції“** (причиновости). Та **спосіб узалежнення** явищ у кожному шарі є інший в шарі матеріяльности, де (правда із застереженнями) можна говорити про „детермінізм“ фізикальної причиновости, інший в шар органічности, де співзалежність органічних проявів регулюється самочинно за принципом вітальної життєвої доцільности, інший в ділянці психічній, де явища, — „функції психічні“ від себе взаємозалежні в рямках т. зв. психічної структури“ за принципом взаємопроникання, „інтегративного зв'язку“, інший в шарі духовости, в рямках культурно-духових, впливів і взаємодіянь.

Окремішність і своєрідність шарів психічних не означає однак, їх непов'язаности. Навпаки, поміж шарами дійсности існує дуже тісне взаємовідношення—що зазначується виразно в відрізненні серед структури дійсности—шарів „носійних“ і „спочиваючих“.

Так як за геологією земна кора поміщає в собі різні геологічні шари, що з них одні спочивають на інших, які для перших являються „постійними“,—так можна в переносному розумінні—говорити про це, що матеріяльність являється **носійним шаром** для органічности, **органічність** для психічности а **психічність** для духовости.

Органічне життя оформлює мертву матерію, матеріяльні процеси, що для нового являються підвалиною,—носійним шаром. Над органічністю виринає психічність, що в емпіричному буванні (це не заторкує зовсім **метафізичного модуса існування душі**) спирається на органічних процесах сприймання відчуттів і рухових реакцій. Без психічної діяльности знов не можна уявити собі (тільки в емпіричному а не в трансцендентальному відношенні) існування і буття вартостей культури,—не можна подумати собі буття духовости в розумінні „шару дійсности“ за Гартманом.

Оця, емпірично дана (без передрішення трансцендентних проблемів онтологічної суті) залежність „вищих“ шарів дійсности від нижчих,—в ніякому випадку не означає **підпорядкування** шарів вищих **нижчим**, просто навпаки!

Не тільки що буття вищого шару не вичерпується категоріяльними визначеннями нижчого, не тільки що вищий шар має свої власні законності, свою автономію в порівнанні із шаром нижчим, але можна сказати, що вищий шар в деякому розумінні **послуговується нижчим** і **керує його явищами**, від нього однак не відриваючись і не унезалежнюючись та не проломлюючи вповні його законностей. І так можна сказати, що життя послуговується для своїх цілей собою керованими матеріяльними процесами, що психічність впливає на органічні процеси (нпр. психотерапія), що духовість підпорядковує собі психічність.

Існують вправді незаперечні протиставності, антагонізми поміж релятивним детермінізмом матерії, та творчою еволюцією („evolution creatrice“) життя, поміж органічно-гоновим життям інстинктів а вищими формами психічности, мисленням і свідомим хотінням,—поміж природньо-психічним голо-

дом особистого щастя індивіда, а культурно призначенням людини, але всі ці суперечності і протиставності не означають ще роз'єднання гієрархічної впорядкованости космосу. Не треба при цьому забувати. що якщо в самому понятті „буття“ трудно говорити про ступені, так що камінь нпр. так само „є“, як є ідея справедливости і любови і навіть на погляд трудніше заперечити існуванню каменя, як існування ідеї, то однак „вага реальности“ ідеї, за яку людина приносить в жертву своє життя, якій людина підпорядковує отже в даному випадку сі шари свойого єства є непомірно більша. „Le roseau pensant“ „думаюча тростина“ людської психіки (Паскаль), що її матеріяльність торощить,—але яка завдяки своїй свідомості знає про свій загин,—має у собі нескінчено більшу „вагу реальности“ як матеріяльний всесвіт, що її нищить.

Отся постать сучасної онтології, що її дає вираз філософія Гартмана — постать структурної шаровости, сперта на старій ідеї гієрархії форм буття в упорядкованому космосі— абсолютно ворожа моністичній онтології діялектичного марксистського матеріялізму—є одночасно на нашу думку доволі близька християнському світосприйманню.

Е. М.:

З ЩОДЕННИКА

12. V. 1946. Інтелектуальні кола Юдеї вбачали в Ісусі з Назарету лише з е м н о г о царя. І в цім вся суть Божественної Трагедії, що привела до Голготи, а також в с я суть християнства. Всіляка „лише земність“ — матеріялістична. Християнство — навіть в молекулярній частин, — д у х о в е. Всілякий „ідеалізм“ неухильно приводить до Духа Святого.

І компромісу н е м а є. Може звідсіль і слова євангелія „не мир, но меч“ слова, що належать — дивно й страшно вимовити Ісусу Христу, праджерелу Любови і празапереченню ненависті.

Тому такий апокаліптично-голготський характер має ця доба. Всі сили Матерії (косність, зло, секуляризована й тотальна держава, „розум владний без віри основ“ (Франко), себто розум люциферичний, той, що напродукував ідолів-машин, а нині — „розбиттям атому“ — порушив космічну гармонію) — направлено, остаточно, на знищення св. Духа в людині і обернення людини — назад — в глину й порох, з яких колись Творець, „вдихнувши дихання життя“ (про це завжди забуваємо), цебто Духа Святого, створив людину.

Тут розкриття, між інш., також Шевченкового терміну „будьте люди“, цебто не будьте глина й порох малорійської безформности й безстуктурности.

* * *

Нашу історію й наш народ. за останні занепадницькі століття, вигриз матеріялізм, який приняв свою найпотворнішу й чисто „національну“ форму, а саме: куркулізму.

Почалося дуже романтично: від „ставка й млинка і вишневого садка“, які — протягом XVIII- XIX ст. — все більше й більше віддуховнювалися. І, таким чином, ще шевченківський „садок вишневий коло хати“ з родиною і, головне, Матір'ю (жрицею хатнього вогнища, священницею родини), десь на переломі XIX-XX століть переісточився остаточно на певну кількість квадратових метрів та сакраментальну „купчу кріпость“ у нотаря. Останній подих сакрального змісту слів „хата“, „поле“ і „вишневий садок“ — відлетів безповоротно. Отже й Батьківщина (а це, як відомо. не є поняття суто-матеріяльне) звузилася до тих славнозвісних „всім по сім“ (десятин), що в їх провалля рухнуло наше Відродження 1917-20 років.

Тут коріниться все: і паралітичне очікування — „хто більше дасть („большевики оцінюють по сім, ну, а може Аникин дасть більше, і „пашковецькі республіки“, і „симптоматичний“ надмір“ партій (серед яких своєрідний куркульський „соціялізм“ ба й куркульський „комунізм“ відіграли неабияку ролю)...

* * *

Як це не дивно. ця куркульська десятина, тема сугубо матеріялістична, веде безпосередньо до теми сугубо духової, теми національно-релігійної; церковної, цебто до нашого автокефалізму.

Автокефалізм у нас не вдався: чесніше й благочестивіше ствердити це вже тепер, не перекладаючи цей обов'язок на „майбутнього історика“ (якого, до речі, може й не бути). Автокефалізм „не вдався“ і, певно, не міг „вдатися“.

Він втопився в мутній хвилі духового куркулізму й психологічної енківщини (властиво — енківщини, щоб не називати цілком певного прізвища). В нім на знайшлося копійчаної свічечки справжньої віри (тієї, що її зернятком можна горами двигати), отже справжньої духової напруги, хочби й малесенької.

Куркуль був „свято“ переконаний, що вистарчить лише вдягнути рясу а на чуприну натягнути клобук — і справа закінчена, діло зроблено, є священослужитель, Зовсім так, як посвідковим способом у нас робляться „професори“, „письменники“ чи — особливо модні тепер „директори“ не існуючих інституцій. Посвідка заміняє людині й помагає їй „здаватися“, а не „бути“ („не бить, а слить“, як казав наш Олексій Толстой, автор Козьми Пруткова, друг, мовляв Куліш, „серцем чистих малоросів“ — Жемчужнікових).

Звідсіль і зовнішня пишнота наших похорон. академій, „зустрічей“ та „імпрез“, духово цілковито порожніх, від яких живу людину верне, як від чогось трупно- смердячого... Зовнішня пишнота, ота євангельська „побілена труна“, оті „люксусові“ мари з похорон першої категорії...

* * *

Характеристичне оповідання о. К. про враження чужинця-священика з служби в нашій церкві:

> „Чудовий хор, може аж занадто мистецький, занадто мистецька відправа, багато декорацій, багато різних, для молитви малоістотних, додатків. Але брак атмосфери молитви і дуже мало справді молячихся“.

Як бачимо, бракує „дрібнички“. Бож ніби „все є“.

В ризах і мітрах, з трикіріями й дикіріями... Але в осередку того всього стоїть підсвідомо настрашений власним блюзнірством Іван Іванович Енко, чехівський півінтеліґент, малоросійський куркуль і — що найжахливіше! — нерідко натуральний атеїст.

2. VIII. 46. Єдиний культурно-літературний процес з кінцем XVIII століття — початком XIX роздвоюється на „Гоголя“ і „Шевченка“. І автоматично „одгеткується“ (чи не семенківське слівце?) увесь тягар історії. „Гоп, кумо, не журись“ замість Києво-Могилянського патетизму й високого стилю взагалі.

Бо що ж є — в певнім аспекті — „Енеїда“ Котляревського, як не бунт проти власної історії в стилі „хоч гірше, та інше“. І от — „все починається наново“... Своєрідна „путь найбільшого опору“, бо все треба ж було наповнювати знову.

Але скільки ж самогуби є в цім!

* * *

Рецензія доцента, людини, що має стару матуру і, можливо, вчилась в нормальнім університеті. На обгортці рецензованої книжки були кириличні літери (т. зв. церковно-слав'янські), що були в нашій літературі у вжитку аж до середини XVIII століття (в Галичині ще майже на століття пізніше!) і що донині залишаються в церкві. І ось п. доцент називає, року Божого 1946 на еміґрації, ці літери „синодально-московськими“, картаючи автора книжки за вживання наших архаїзмів (“церковно-слов'янізмів“) і, покликаючись на досить проблематичний в цій справі авторитет церковних діячів, які, мовляв, „відкинули церковно-слав'янщину навіть(!) з богослужби“.

Земляки, дипльомовані й недипльомовані, це читають, розуміється, не вдумуючись (національна ціха!), і нікому в голову не прийшло запротестувати проти явного історично-культурного самогубства, яке визирає з реценнії п. доцента.

А, тим часом, інші земляки, югоросси і малоросси (що для відміни називають себе русскими через два „с“) в своїх „російських“ органах пишуть — „с легкостью в мислях необикновенной“ — про „російське“ Слово о Полку, про „російського“ Володимира Святого, про „російський“ Київ.. І — на превеликий жаль — по-своєму логічно. На превеликий жаль!

(Це) едруковано в журн. «Сучасник» за 1948 р. ч. 1

Поль Кльодель

Моє навернення

Я народився 6. серпня 1868 року Моє навернення сталося 1886 року. Отже мені було 18 років. Але мій характер був у цей час вже дуже розвинений. Моя родина могла похвалитися двома лініями віруючих предків по батькові та по матері і вони дали були церкві багатьох священиків: проте була вона досить незацікавлена і відчужена від церковних справ після нашого переїзду до Парижа. Перед тим я ще, як слід, прийняв був моє перше св. Причастя: воно було для мене, як і для більшости хлопців, водночас завершенням та кінцем моєї релігійної практики.

Мене виховував, чи то радше, давав мені лекції спершу один приватний професор, потім ходив я до провінційної світської школи та врешті, до ліцею.

З моїм вступленням до цієї школи втратив я віру, яка на мою думку, ніяк не годилася з астрономічною догмою про „більшу кількість світів“.

Ренанові лекції про „Життя Ісуса“ дали нову притоку для зміни в моєму переконанні і її зрештою улегшувало й піддержувало все моє довкілля.

Треба тобі пригадати тільки сумної слави вісімдесяті роки, час буйного розквіту натуралістичної літератури. Ніколи панування матеріяльного не було краще укріплене. Все, що в мистецтві, в науці і літературі мало бодай якесь ім'я, було атеїстичним.

Всі так звані великі люди сторіччя визначалися зокрема своїм ворожим наставленням до Церкви. Ренан надавав тон. Він головував на останьому поділі нагород ліцеї „Louis le Grand“.

Я був приявний на тому і мені здається, що мене коронували його руки.

У вісімнадцять років мав я отже таку саму віру, до якої схилялася і більшість так званих того часу.

Сильна ідея індивідуального і конкретного була в мені притемнена. Я прийняв гіпотезу монізму і механізму у свій її консеквентності: я вірив, що все підкорене „законам“, що світ складається з якогось безпощадного пов'язання причин і наслідків, що їх завтрішня наука остаточно розв'яже. Все це видалося мені, зрештою, дуже сумним і прикро нудним. Кантову думку про обов'язок, що її нам поручував наш професор філософії M. Burdeau не розумів я ніколи, якслід роз-

гризти. Я сам вів, зрештою, свого рода неморальне життя і поринав щораз більше в стан зневіри. Смерть мого діда. що два місяці на моїх очах хворів на шлункового рака, наповнила мене глибоким страхом і думка про вмирання не покидала мене більше. Я часто забував про релігію і щодо того, знаходився, наче якийсь дикун у стані повної невіжости.

Перший промінь істини проблиснув у мою душу при нагоді знакомства із книгами одного великого поета. Він заслужив в мене на вічну вдяку: він мав для створення мого світу думок надзвичайне значення, це був Arthur Rimbaud.

Вперше показали ці книжки тріщину в морі моєї матеріялістичної в'язниці і полишили мені якесь живе і майже фізичне враження надприроднього. Але мій звичайний стан душевного змертвіння і зневіри залишився тим самим.

Це був отже той нещасний, молодий чоловік, що пішов на 25 грудня 1886 до Notre-Dame в Парижі, щоб там послухати різдв'яної Служби Божої. Я був тоді на початку своєї письменницької карієри і мені здавалося, що я мігби знайти в католицьких церемоніях, як на них дивиться оком певного дилетантизму вищого ступня, — якусь нову підхожу літературну спонуку і тему для деяких декадентських письменницьких вправ.

В цім настрої, серед стиску вірних вислухав я з не надто великою приємністю торжественну Службу Божу; потім прийшов знов, не маючи нічого ліпшого до діла, на вечірню. Співацька школа хлопців хористів в білих одягах і питомці з Petit Seminaire служили при вечірні і саме збиралися співати пісню, що, як я пізніше довідався, була Magnificat.

Я сам стояв серед вірних біля входу на хори, праворуч від захристії. І оце сталася подія, що запанувала над моїм цілим життям. Нараз заворушилося моє серце й я повірив. Я вірив з якоюсь такою сильною прив'язаністю, з якимсь поривом всієї моєї істоти, з якимсь могутнім переконанням, з якоюсь такою певністю, що не лишила місця ніякого сумніву: що від тоді всі книжки, всі розмови, всі мінливості непосидючого життя не могли ані захитати моєї віри, ані взагалі заторкнути її. Мене прийняло раптом почуття про непорочність, про відвічне дитинство Бога, наче якесь невисказане об'явлення. Я спробував, та, як я це частіше робив витворити в пам'яті, що прийшло після того надзвичайного моменту і найшов такі переживальні складні елементи: вони творили в міжчасі тільки якийсь один однісінький промінь світла, якусь одиноку зброю, що нею послуговувалося Боже Провидіння, щоб дійти до серця убогої, зневіренної дитини й розкрити його собі. „Які ж вони щасливі, віруючі люди! Коби

що їх я повинен був принести в жертву моєму поворотові до істини, здержували мене немало.

Та врешті я взяв ще того самого вечора після цього пам'ятного дня, вернувшись до помешкання крізь мокрі від дощу вулиці, що мені видавались тепер такими чужими, протестантську біблію, що її колись подарувала була моїй сестрі Камілі якась її приятелька німка.

Вперше я почув звук милого, приємного голосу, який від тоді безперестанно відзивався в моєму серці. Я знав історію Ісуса тільки в Ренановому насвітленні. На добру віру цьому обманцеві я навіть не знав, що Христос назвав себе сином Бога. Кожне слово, кожний рядок розкривав з величною простотою безсоромні твердження цього відступника. Во істину я іcповідував враз із євангельським сотником: направду Ісус був Божим Сином. Так, Ісус був син Бога. До мене, Павла, звертався він поміж усіма і обіцяв мені свою любов. Але одночасно не лишав він мені, якщо б я не пішов за ним; жадного іншого виходу як тільки осудження. Ох, я не потрібував ніякого вияснення, що таке пекло — я ж у ньому, говорячи з Rimbaud проводив увесь свій час. Тих пару годин вистарчили мені показати, що пекло всюди, де нема Христа. Що мене обходив увесь світ поруч цього нового чарівного, чудного буття, що саме об'явилося мені. Так говорила нова людина в мені, але стара впиралася зі всіма силами і не хотіла віддати нічого з того життя, що перед нею відкривалося. Чи признаюся я? Властиво, найсильніше почуття, що стояло мені на перешкоді отвертому вислові моїм переконанням, був страх перед людьми. Думка — показати всім моє навернення, заявити моїм батькам, вияснити, що буду задержувати п'ятничний піст, себе признавати до тих, так злобно висміюваних католиків, викликала мені холодний піт. І на хвилини заподіяне мені насилля викликало в мені якусь справжню відразу, Я не знав жадного святкування. Я не мав ні одного друга серед католиків.

Релігійні студії набрали для мене всевладного зацікавлення. То було щось цікаве! Пробудження душі і поетичних здібностей ішли рука-в-руку і відбирали силу моїм пересудам і дитинним страхам. В тих хвилинах написав я першу редакцію моїх драм; „Золота голова", „Місто".

Хоча я здержувався ще від Святих Тайн, брав я вже участь в церковному житті, я дихав: це життя втискалося в в мене скрізь всі пори. Книжки, що в тому часі мені найбільш допомагали, це по-перше „Думки" Паскаля, свого роду невичерпний твір для тих, що шукають віри, хоча його вплив часто буває шкідливий, далі „Впоринання в містерії", „Роз-

ж це все була тільки правда! Це правда! Бог існує! Він є! Він така сама одиниця, як і я. Він мене любить, він мене кличе.“

Плач і ридання підійшли мені до горла і ніжність слів збільшувала моє заворушення. Це було благодатне зворушення душі, а проте вплітаюся в нього якесь почуття остраху і майже жаху! Бо воно зовсім не заторкнуло моїх філософічних переконань. Бог зневажливо лишив їх там, де вони були, я не знаходив нічого, що можна було б змінити: католицька релігія здавалося мені все ще тим же самим накопиченням абсурдних анекдоток; її священики й вірні навівали мене тою ж самою відразою, що доходила до ненависти й огиди. Будівля моїх думок і пізнань залишилася цілою, я не бачив в ній ніякого зіпсуття. Сталося тільки те, що я вийшов з неї. Об'явилася якась нова, жахлива істота з страшними вимогами до молодої людини, до мистця, що ним я був. І я не вмів з нічим її погодити з мого довкіля. Я можу порівняти мій стан повного хаосу зі станом людини. що їй хтось нагло вибрав з її власної шкіри, щоб її увібрати в якесь чуже тіло і поставити серед іншого невідомого світу. Те, що найбільше противилося моїм думкам і моїм смаком, було якраз те, що було правдою, що до нього слід було рад-не-рад пристосуватися.

Ох! Воно ж не повинно бодай статися без спроби можливо якнайширшого спротиву. Цей спротив тривав чотири роки. Я насмілююся признатися, що моя оборона була добра і боротьба була льояльна і досконала. Нічого не було занедбано. Я вжив всі засоби спротиву і я був примушений складати одну зброю по другій, вони вже мені до нічого не придавалися. Це була переломова хвилина мого існування, смертельна боротьба думки, про яку Arthur Rimbaud писав: „духова боротьба така ж сама безоглядна, що й фізичний бій. Довга ніч. Засохла кров димить на моєму обличчі“. Молоді люди. що так легко відкидають від себе віру, не знають, скільки коштує відзискання, її і якою ціною мук вона дістається. Думка про пекло і думка про всі краси й радощі, думування про Євангелії“, як теж і інші філософічні твори Bossuet, Дантова поема, чудові записки А. К. Еммеріха, Аристотелева метафізика, прочистила мій дух і впровалила мене у сферу чистого розуму.

„Наслідування Христа“ належали для мене до якоїсь піднесеної сфери, та його дві перші книги прийшлися мені жахливо тяжко.

Але велика книга, що розкрилася імені була відкрита і де я шукав свої поучення, була церква. Хай оце хвалять її

навіки, цю велику, маєстратичну матір! Від неї навчився я всього. Я проводив всі мої неділі в Notre-Dame.

І оце свята драма розгорнулася переді мною в якийсь величності, що перехопила всі уявлення.

Це вже не була та нужденна мова побожної літератури. Це була найглибша і найвеличніша поезія, найпіднесеніші жести, що колинебудь були довірені людській істоті. Я не міг надивитися до сита на драму Святої Богослужби і кожний рух священика врізувався глибоко в моїй душу і серце. Відправа заупокійної Богослужби, різдв'яної літургії, представлення у страсному тижні, поруч якого видавались мені блідими найп'яніші співи Софокля чи Піндара, все те наповняло мене пошаною, радощами, вдячністю, жалем та почитанням! Як я завидував тим щасливим християнам, що їх бачив, як причащалися. Сам я ледве що зважувався мішатися з тими, що приходили кожної п'ятниці великого посту цілувати терновий вінець.

Але роки минали і моє положення ставало нестерпним. Я молився на самоті в сльозах Богові. Та не насмілювався сказати слова. При тім ставали кожної днини мої закиди слабші, а Божа вимога супроти мене невгнутіша. Ох, як я добре знав його цієї хвилини і як тяжко лежала його рука на моїй душі! Як я мав знайти відвагу на спротиви? Я зібрався на відвагу і одного пополудня приступив до сповідальниці у моїй парохії. Хвилини, в яких я ждав на священика, були найприкрішими в моєму житті. Я застав старого чоловіка. Він вийлядав мені мало зворушений моєю історією, що мені здавалося такою цікавою. Він говорив мені про „Спомини про моє перше причастя“ (на мою злість) і наказав мені ще перед тим, заки можна говорити про відпущення, — я повинен повідомити родину про навернення. Сьогодні не можу не признати йому рації. Я залишив сповідальницю понижений і розсерджений і вернувся туди аж за рік під сильним внутрішним примусом, в крайній потребі, невблагано присилуваний до останньої консеквенції. В тій самій церкві знайшов я молодого, милосердного, братерського священика, який прийняв мою сповідь та згодом пізніше святого та шанигідного Abbe Villaume що став моїм духовим повірником і дорогим батьком. Він тепер у небі і я чую безперестанно його покров наді мною. Я приняв друге святе Причастя в той самий таки різдв'яний день. 25 грудня 1890 року в Notre Dame.

(Переклала Галя Горбач).

Бібліографія

Stephen C, Gulovich, Ph. D.: Windows Westward (Вікна на захід) Rome, Russia, Reunion. — New York, 1947.

Перед нами зі смаком видана книжка з актуальної проблематики пера американського католицького священика східнього обряду. Окладинка символічно відзеркалює зміст: у вікні контури західньої ґотицької та візантійської церков.

О. д-р Степан Ґулович, керівник філософічної катедри в університеті Дукисне, канцлер пітсбурзького єпископа, уродженець США українського походження з Закарпаття. порушує надзвичайно важливі питання стану й ролі греко-католицької церкви в Европі і заокеаном, як теж справу відновлення унії на Слов'янському Сході. Ці проблеми автор розглядає в таких розділах своєї праці: Одність в різноманітності, Візантійський обряд, Візантійсько-Слов'янська відміна, Слов'янським Сходом, Росія і майбутнє Початки християнства на Русі, Росія і схизма, Доктрина російського православ'я, Католики візантійсько-слов'янського обряду в Америці, Висновки. Вкінці автор подає багатий перелік використаної літератури, передусім в англійській мові. Знаменно, що ця проблематика вже досить розроблена в Америці, на що показує ціла низка творів в англ. мові. Метою книжки було як зазначує на вступі видавець, з'ясувати точку погляду Східньої Церкви, яка, будучи католицькою, не є латинського обряду. О. Ґулович подав короткий нарис східнього обряду, його історичне підложжя, його зв'язок з національними справами та висвітлив обрядові різниці.

Римо-католицька та Східньо-католицька церкви — це дві сестри, що визнають того ж самого батька й пастиря того ж стада, але їхні Богослуження різні. В перших трьох розділах книжки автор подає для читача латинського обряду дані про східній візантійський обряд, досить докладно й релєфно інформує про окремі церковні акти, звичаї: Д-р Ґулович в підсумках ставить вимогу про збереження східнього обряду його чистоті й оригінальності, покликуючись на слова Папи Урбана УІІІ, який бачив в нашому обряді сильний фактор з'єдинення. Ретельно подана аналіза багатогранности форм і різниці обидвох обрядів при єдності віри і догм та переконливо доведено за допомогою читататів з Святого Письма, Отців Церкви та папських енциклік про природність цього явища.

В дальших трьох розділах автор робить історичний огляд виникнення і розвій східнього обряду, спочатку у Візантії, опісля на слав'янському, ґрунті, докладно з'ясовуючи початки християнства в Слов'янщині, ролю Кирила й Методія, а далі розглядає виникнення і розвій християнства в східньому обряді на сході Европи (розд. УІІ). Зокрема, що стосується початків християнства в Моравській Державі, подає цікаві дані за західніми джерелами, які рідко можна зустріти в нашій науковій літературі. Історичну частину доповнено характеристикою фактів об'єднання обидвох Церков, обговорено спроби усунення різниці між Східньою і Західньою Церквами на протязі історії. Ця частина неповна й багато фактів, зокрема, з історії Української Церкви напрошується до з'ясування. В розділі: „Росія і майбутнє“ автор оптимістично дивиться на скору можливість після повалення большевизму—з'єдинення церков. У своїх висновках залюбки покликується на таких носіїв російської духовости, як Достоєвський та

філософ-католик Соловйов. В дусі поглядів Соловйова о. д-р Тулович визначує для Росії місійну ролю на Сході взагалі. З цим одначе важко погодитися, чи Росії яка сама потребує надзвичайного вкладу місійної праці, зможе виконати цю ролю. (Автор. можливо, під питанням „Росія“ розуміє взагалі слов'янський Схід, себто Україну).

Найцікавішою частиною є розділ: Доктрина російської Церкви, де розглянено п'ять догматичних різниць, що становлять відміну між обидвома Церквами (католицькою і православною). Для з'ясування їх і виявлення перед православними незначущости цих різниць, автор послуговується відомим „меморандумом“ Вол. Соловйова до Папи Льва XIII. Основна мета цього блискучого меморандума, це довести, що різниці які ділять обидві церкві — несуттєві, вони не становлять ані для візантійської, ані для російської церков щось незрушиме.

В двох кінцевих розділах автор подає інформативний матеріял про початки і розвій католицької церкви східнього обряду в Америці (США), починаючи з кінця XIX ст., коли з'явились на цьому континенті перші українські Ruthenians еміґранти. Паралельно з тим довідуэться читач про організацію й діяльність російської православної церкви за океаном яка в значній мірі зросла коштом відступників від греко-католицької віри. При визначенні причин цього явища автор допустився грубої помилки, доводячи, що причиною відступства українських еміґрантів з Закарпаття від Греко-Католицької Церкви була „українофільська“ політика церковної гієрархії на чолі з Владикою Ортинським на початку XX ст. Як досить наявний арґумент, що відступали від католицької “українізованої“ церкви не тільки т. зв. „угро-русини“, але й свідомі українці, досить привести факт створення української православної церкви в США теж коштом відступництва. Натомість автор не доцінює факту (про який, зрештою, побіжно говорить) сильної пропаґандивної т. зв. місійної акції серед наших земляків — католиків з Галичини і Закарпаття з боку російських імперіялістичних кіл Америці (Російський Православний Синод для цієї акції призчуват річно 80.000 дол.).

В кінці знаходимо цікаві дані про сучасний стан Греко-Католицької Церкви в США, з якими вважаємо потрібним познайомитити наших читачів: Українські греко-католики поділені на дві епархії. Одна — з осідком в Філадельфії (єпископ і один єпископ-помічник), об'єднує 140 парохій, 113, дієцезальних священиків та 15 Василіянських отців. Число вірних: 305,725, в основній масі з Галичини. Ординаріят в Пітсбургу з осідком в Мунчаль охоплює своєю юрисдикцією вірних українців, т. зв. „русинів“ з Закарпаття далі незначну частину мадярських і хорватських католиків (один єпископ та один єпископ-помічник). В Єпархії є 158 священиків, 187 церков та 278,171 вірних, в основній масі українців, які, одначе, під національним оглядом не приєднуються до українського організованого життя в США, а творять свій власний світ , використовуваний під політичним оглядом мадярською, а перед тим чеською великодержавною політикою супроти українського Закарпаття.

Сам автор теж належить до передових діячів культурно-релігійного життя „руских греко- католиков“, це й відбилось у його праці. Одначе, намагання зберегти об'єктивність належить ствердити.

На марґінесі цього факту варто відмітити з національного штандпункту актуальну потребу освідомлюючої праці серед земляків з Закарпаття. Це-ж не абияка кількість наших людей в порівнянні до еміґраційних умов:

280 тис. греко-католиків та більш 50 тис. православних варті того, щоб їх включити в загально-українське русло. Можливо хоч частково вдасться цю проблему розв'язати новій українській еміґрації, а спеціяльно уроженцям Закарпаття з-поміж неї. Це питання заслуговує на окреме розглянення на сторінках нашої громадсько-політичної преси.

Повертаючись до твору о. Д-ра Ґуловича, треба ствердити, що він написаний з знанням проблеми, позитивним наміром та приступністю стилю американського автора.

Книжка призначена для чужинців, цебто, католиків західнього обряду, сподіємось, виконає своє призначення. Вона стане цеглинкою в будівництві ідеї з'єднання, як думає автор. Ми можемо сказати. що праця: „Вікна на захід" о. Д-ра Ґуловича вже є конкретним вкладом до правильного розуміння цієї ідеї, яка так в нас, як і на заході здебільша розв'язувалась поверхово: „ми думаємо, що зможемо розв'язати так складне питання сходу за допомогою механічних формул заходу" (стор. 146). Автор (з ним вповні погоджуємось) бачить причину нерозв'язаности цієї проблеми в тому, що чи не дивились на ці справи реально, часто підходили з незнанням та вважали, що вистачить бажання і доброї волі До цього нам потрібно студіювати ці проблеми, вивчати питання сходу і приступити до конкретної дії.

Радимо зацікавитись книжкою та познайомитись з кинутими думками всім тим, які мають хоч невеличке відношення до згаданих проблем, зокрема тим, що не тільки побожно бажають „з'єдинення всіх", але й практично хотіли б прислужитись здійсненні цієї великої ідеї.

В. Маркусь

о. Василь Мельник: **Релігія і життя** Мюнхен 1948 р. Християнська Бібліотека ч. I. стр. 60.

Перед нами книжка в „фіолетах" (фіолетова обгортка) з естетично уложеним наголовком. Уже сам наголовок полонює нашу увагу, бо каже сподіватися, що в книжці знайдемо розгляд життєвих проблем з релігійної точки погляду. За такою книжкою ми вже стужилися. Скільки бо то питань у нашому сьогоднішньому житті стоїть без відповіди, скільки то разів через те люди бродять навмання, а з якою вдячністю прийняли б вони нераз пораду-вказівку, з якою користю було б навчити людину поступати в житті по-християнськи. Це ж одне з основних завдань Католицької Акції—вказати людині етичну дорогу життя.

60-ти сторінкова книжка о. Мельника не може—річ ясно-розв'язати повноти усіх проблем релігійного життя християнина, але є першим рефлектором у тому напрямі.

Автор зачинає від аналізи сьогоднішнього стану. Він бачить дві його характеристичні ознаки: з одної сторони зматеріялізованість світу, а з другої—зворот до Бога. „Модерна людина шукає щастя у своїй зовнішності, в матеріяльній назверхності своїй, в плитких бистринах часу, а не в глибинах свойого духового життя, не в собі і не в Бозі" (ст. 15.). Серце її вигоріло, без любови, без Божих огнів, без Божої ласки. Тому то модерна людина є внутрішньо розбита, невдоволена, нездібна бути носієм миру. „Бо нервом єдности і згоди є любов". А саме любови модерній людині бракує. Модерна зматеріялізована людина внутрішньо розгублена. Вона шукає виходу зі ситуації в повороті до Бога. Ці повороти людей до Бога є сьогодні такі численні, що спокійно можна їх узнати за симптом часу.

Значення релігії для життя велике. Релігія має нормуючу силу, що упорядковує вартості після засад, об'єднуючу силу, що підпорядковує всі діяння основній ідеї, службі Богові, динамічну силу, що наснажує людину запалом і витривалістю до чинів.

В окремім розділі автор зупиняється над проблемою релігії і культури. Причини сьогоднішньої кризи культури автор добачається в тім, що знехтовано релігію і мораль яко творчі чинники культури. І тут автор видвигає поняття християнської культури, в якій релігія і мораль знаходять своє належне місце.

Дальше автор присвячує свою увагу—проблемі суспільної культури: в одному розділі знаходимо вдале з'ясування поняття християнської демократії.

В іншім розділі автор порушує питання: „В ім'я чого живемо на цій землі? В ім'я чого борикаємося з усякими життєвими труднощами?".

Інше дуже актуальне питання автор трактує в розділі „Релігія і чин": у чім вартість чину? А відповідь є така: Вартість чину залежить від наміру, з яким виконуємо його та згідности чину з Божими законами.

Розумування автора насувають нам ще одну проблему: як є загалом з моральною вартістю життєвих успіхів? Нам здається, що в нас треба частіше підкреслювати, що Католицька Церква є не тільки прибіжищем усіх нещасних і покривджених, але що Католицька Церква вимагає „збільшення талантів" від своїх визнавців, домагається життєвого розмаху, життєвих успіхів. Це зовсім не противорічить Божим законам.

І вкінці ще одна проблема: чи намір часу освячує середники? У приватнім житті—у суспільнім житті—чин, що можна поручити—чин яко malum necessarium—і т. д. Проблема є безперечно складна, але й вдячна. Уявім собі тільки як інакше могло би було виглядати наше недавне минуле, оскільки у нашій суспільності був би ясний християнський погляд на ті справи. Багато проблем автор лиш заторкнув, котрі можуть і повинні стати темами більших творів.

Побажаним є, щоби або автор, або інші католицькі працівники пера взялися до вичерпного розгляду того рода актуальних питань. Це є пекучо-конечним, бо що нам з організацій, репрезентацій, з'їздів, харитативно-допомогових акцій—коли основного недоставатиме: християнського погляду на світ та його проблеми.

Читач у книжці о. Мельника знайде багато думок, за які буде вдячним, він знайде в ній настрій, повний вірного та релігійного ентузіязму.

Мова гарна й барвиста.

Стиль книжки—своєрідний. Він лучить елементи наукового і літературного твору.

В цей спосіб книжка о. Мельника, збільшує нашу модерну релігійну літературу. Витаємо її. Нашим гарячим бажанням було б, щоб появилося якнайбільше релігійних книжок, що порушували б того рода актуальні питання нишого життя.

Це пекуча потреба сьогоднішнього дня.

М. Т. Ерлянґен

З студентських видань

Студентський Вісник — журнал Центрального Союзу Українського Студентства. Річник II. ч. 2. Мюнхен 1948.

Це третє з черги друковане число журналу Цесуса є більш різнородне і багате від двох попередніх. У відносно невеликім зшитку (54 стор.) поміщено доволі здебільше цікавого змісту.

Журнал отвирає стаття голови Цесуса д-р Р. Залуцького про „завдання нашої студ. централі під сьогоднішній день“. Автор бачить головне завдання студ. централі в тому, щоби дбати про відповідній рівень студ. життя через рівнання в гору цього рівня шляхом створення місця зустрічі різних академ. шарів. На нашу думку коло завдань студ. централі треба поширити в напрямі національного представництва на міжнароднім форум: завдання, що є очевидне для політичної еміґрації.

Євген Пизюр завважує про Студ. Ідеол. Конґрес (в травні 1948): Конґрес тільки відкрив поле для піонірської праці в кожній групі, що брала участь в ньому.

Проф. Юрій Шерех дає в обширній статті „Четвертий Харків“ мабуть першу публіцистичну характеристику теперішньої молоді Наддніпрянщини. Винісши суворий осуд совєтській системі, автор відслонює головні риси психіки підсовєтської молоді. Одною з прикмет її світогляду це „брак мислення національними категоріями“, „а тільки з тих позицій можна дати бій окупаційному режимові Москви“. Чи тільки в тій площині можна і треба вести бій з тим режимом питаємо. Ми переконані, що у нашім противенстві до совєтської системи є більше фронтів як тільки національний. Бож бій з большевизмом іде з не меншою напругою і на світоглядовім, релігійнім і соціяльнім полі. Стаття проф. Шереха заслуговує на окрему увагу, як і книжка Л. Лимана „Повість про Харків“, для якої стаття є післямовою.

Д-р І. Лисяк-Рудницький реферує книгу Ґулієльмо Фереро: „Влада — про невидимих опікунчих духів Держави“.

Основна теза Феррера: „Влада, щоб бути міцною та стабільного не може базуватися тільки на насильстві:“ і єдиною тривкою гарантією стабільности влади є добровільна згода самих підвладних. Після обговорення тез Феррера, рецензент пробує розглянути з соціологічного боку проблему влади в історії України в непроминаючій дилемі леґітимість і революційність.

В „Огляді“ нашу увагу звертає рецензія Л. Лісового про бюлетені „Обнови“ за перший піврік 1948 року. Автор розглядає наше видання з невтрально-прихильного (оскільки ми правильно зрозуміли його інтенції) становища. Він з одної сторони завважує тривале змагання нашого середовища за власну думку і стиль, але з другого з питомим йому сарказмом піддає критиці деякі форми вислову у нашім житті. Не вважаючи на один припадковий вислів надмірного оптимізму в нашім журналі, мовляв ми вже здобули нашу світоглядову основу в католицизмі, середовище „Обнови“ є завжди свідоме власних недомагань і починає щораз виразніще бачити цілі й можливости свого росту. Одначе ми маємо до завваг Р. Лісового одне побажання: форма його вислову була б більше коректна, а сила його аргументації не була зменшена, коли б він позбувся шкідливого для того писань і його особи менторського тону, в якім він трактує своє окруження.

Число замикає доволі різнородна, хоч і перестаріла хроніка студентського та університетського життя.

В загальному „Студентський Вісник“ робить враження старанно редагованого журналу. Його форма і зміст вказують на те, що його редактори стаються надати йому високого академічного характеру. Хоч через те він мабуть тратить на живому стилю і на безпосереднім відношенню до студентського середовища.

Студентське Життя Р. І. 1-2 1949 Мюнхен. Місячник Студентських Громад Мюнхен — Реґенсбург — Ерлянґен.

Основною статтею цього циклостилевого журналу є „завваги до праці студ. Централі“, яка є вложена у форму отвертого листа до Президії Цесуса. Автор статті д-р Марко Антонович піддає критиці діяльністч Управи Цесуса (головно його аполітичність), а „потім переходить до гострого нападу на офіціоз Цесуса“, Студ. Вісник якому автор закидає слідуюче:

1. Віддалення від студ. справ.
2. Авторами статтей є переважно нестуденти.
3. Не відповідає вимогам низового студенства і через це студентство задля трудности тем і опрацювання цього журналу не читає.

Наприкінці автор висуває пляни оздоровлення дотеперішньої праці Цесуса.

В цьому числі знаходимо ще статтю Студ. Процика: „До проблеми власности“.

У відділі рецензій розгляд книжки: „Позиції українського визвольного руху“. Це число відновленого журналу мюнхенського студентства корисно відрізняється від того всього що було видане дотепер у циклостилевій формі.

А. С.

ОГЛЯД

Московське православіє в наступі.

Паризький тижневик „Лє нувелль рюсс“ подає, що в Москві існують тепер три духовні інститути: духовна школа, семінар і академія. В попередніх роках кандидатів приймали без вступного іспиту і в приспішених курсах вишколювали їх на духовників; тепер умовини прийняття загострено, а програму навчання розложено на кілька років. В семінарії студіють тепер 160, в академії 24 кандидати. Багато з них закінчило середню школу. Їх вік — від 18 — 45 років. Вони одержують безплатне приміщення, харч і місячну стипендію 260 рублів. Підчас літніх вакацій вони працюють як платні диригенти, дяки у різних парохіях.

Православна церква в Совєтах нараховує тепер 38.000 церковних громад з 30.000 духовниками і світськими провідниками. Вона має два теологічні факультети і 10 духових семінарій. Для духовних свячень треба закінчити 4 роки студій. Ці відомості подав польський журналіст, що одержав дозвіл студіювати церковні відносини в Москві.

2.

Про становище російської православної церкви маємо ще менше певних вісток. як про загальні відносини за „залізною заслоною“. Деякі інформації про енергічне просовування московського православія на захід подає журнал Московського патріярхату (Ч. 7 за 1948), Як вже попередньо подавали, польський уряд усунув варшавського митрополита Діонисія (Валединського) в 1948 р., а на його місце настановив єпископа Тимотея

з Білостоку. Московський журнал подає, що польська православна церква була визнана автокефальною ще в 1924 році Константинопільським патріярхом. Теперішній польський уряд „виявив бажання“ одержати визнання не від Константинополя, тільки від Москви. Для того вислав до Москви окрему делеґацію під проводом єп. Тимотея. Делеґація внесла р дні 21. червня прохання про прийняття до канонічної спільноти „матірньої“ церкви і о благословення для автокефальної православної церкви в Польщі. Наступного дня синод російської православної церкви надав польській церкві права автокефалії. Після того висвячено Михаїла Кедрова, настоятеля манастиря в Яблочині, православним єпископом в Бресляві. Як повідомляє журнал, що при тій нагоді церква була переповнена вірними, які були свідомі великого значення цього акту. Факт, що інші члени делеґації Євгеній Наумов з Ґданська і єпископ і парох з Лодзі брали участь в церемоніях, вказує, що російське православіє прямує до поширення. Також впровадження в уряд нового православного митрополита Веніямина з Риґи вказує, що і в балтійських країнах совєтський уряд скріплює свої позиції через посилену колонізацію і скріплення російського казьонного православія.

Хроніка

Міжфедеральні та міжнародні звязки

Федерація ТУСК „ОБНОВА“ наладнала звязки зі Союзом Студентів Католиків Великої Британії, з „Українським Католицьким Юнацтвом“ Канади, та зі „Студентською Католицькою Федерацією“ Австралії.

В листопаді 1948 р. наша федерація одержала від Австралійської Студ. Католицької Федерації запрошення взяти участь в її Конґресі (8-15. I. 1949) в університетському місті Брісбен (Brisbane). Федерація „Обнова“ виделеґувала на цей конґрес інж. Романа Павлишина, що минулого року виеміґрував до Австралії. Він виголосив на конґресі доповідь про переслідування Укр. Католицької Церкви, укр. католицький студентський рух на еміґрації та про матеріяльне положення ДП-студентів. Доклад викликав заінтересовання українською справою серед тамошнього студентства та старшого громадянства. Був дуже прихильний відгук в австрал. пресі та в радіо про виступ укр. студента на Конґресі.

Товариш Павлишин навязав особисті знакомства з видатними впливовими особами, що були на Конґресі на поробив старання в напрямі допомоги укр. студентам, що виїхали чи виїдуть до Австралії та звільнення їх від 2-річного обовязуючого там контракту праці. В тій цілі поробив заходи в міністра еміґрації Mr. Calweka. Присутній на Конґресі архіепископ також обіцяв поміч для укр. студентів.

Інж. Роман Павлишин бере живу участь в монтуванні укр. групи та українського центру в Австралії. Є замір видавати в Австралії тижневик „Вільна думка“.

Як Федерація так і поодинокі Товариста „Обнова“ навязали та континують ідеологічні та культурні звязки з катол. студентськими організаціями.

Знана діяльність в тій ділянці обох австрійських клітин „Обнова“ (в Інсбруку та Ґрацу), взаємини „Обнови“ в Лювен з бельґійцями та звязки „Обнови“ в Мадриді з еспанськими студ. організаціями.

Мюнхенська „Обнова“ виявила рівнож живу діяльність з KDSE (Katolische Deutsche Studenten Einigung) та всіми іншими чужинецькими катол. студентським організаціями на терені Мюнхену.

Дуже догідною плятформою для міжнародніх звязків є тісна співпраця „Обнови“ з католицьким об'єднанням Чужинецьких Студентів — „Cathunitas-om“, де голова федерації „Обнова“ — Мґр. Перейма є містоголовою.

В цілі скріплення міжнародніх звязків „Обнова“-Мюнхен улаштувала вже кілька „Чайних вечорів“, на які запрошено представників чужинецьких студ. організацій, та інформовано їх про нашу діяльність.

Нові клітини „Обнова“

Лондон.

26. XII. 1948. основано „Обнову“ в Лондоні. Понуки до заснування Лондонської Обнови треба дошукуватись ще в Ріміні (Італія) — як зазначив у свойому вступному слові на заг. зборах голова ініціятивної групи Я. Гаврих. Основоположники лондонської Обнови будучи в Італії, зустрінулися там з християнськими-католицькими рухами молоді та зродилась в них думка зорганізувати укр. студ. молодь в христ. ідеологічних організаціях.

Про доцільність ідеологічного Товариства в нинішних часах говорив у давшому докладі о. Др. П. Дячишин. Лише ідеологічна організація може сьогодні твердо ставити чоло наступаючій ворожій ідеології зі сходу.

Проф. О. Монцібович в дискусії кинув оком 20 літ взад, колито у Львові основано „Обнову“. 90% тодішнього студентства було противне цьому, а навіть ЦеСУС відмовився був признати „Обнову“ ідеологічним Т-вом. Нині, колишні противники признають конечність існування таких організацій та сприяють їх розвоєві.

Головою Обнови в Лондоні вибрано Юрія Єнкалу. Духовником Т-ва о. Др. Дячишин. Обнова має 22 членів.

Адреса: 143 Saffron Hill, London E. C. Faringdon

Реґенсбурґ

Основуючі Загальні Збори в Реґенсбурґу відбулися 6. березня 1949.

В рямцях порядку нарад Мґр. Ілля Городецький виголосив реферат, в якому зясував такі завдання Т-ва „Обнова“:

Плекати серед студ. молоді ідеології укр. католицизму, оформити духовість студентів на основі христ. релігії й моралі, виробити серед членів ясний погляд на цілі студента та обовязки Українця-громадянина і в кінці репрезентувати укр. високошкільну молодь, а в парі з ним інтереси укр. нації на терені міжнародніх студентських католицьких організацій.

В реґенсбурському осередку є сьогодні около 125 студентів, що студіюють на УТГІ, а по части на мюнхенських високих школах. Членів „Обнови“ 24.

Головою „Обнови“ вибрано Мґра Іллю Городецького, членами управи: Демчишин Богдан, Вишневський Микола, Думик Микола і Руснак Мирон.

З діяльности ТУСК-ОБНОВА в Мюнхені

Загальні збори Мюнхенської „Обнови“ відбулись 10. II. 1949. Нововибрана Управа під проводом голови Степана Дудяка розпочала працю в напрямі скріплення християнського світогляду членів.

Діяльність започатковано 8. III. 49. рефератом о. ген. Вікарія П. Голинського п. н.: „Святе Письмо в житті християнина“.

Змістом був поділ св. Письма, надхнення, достовірність св. книг, канонічність, переклади, св. Письмо — як жерело надхнення для поетів, письменників, малярів та вплив Св. Письма на душу людини.

Дискутанти (Др. Маркусь, Мґр. Перейма) підкреслили брак повних катол. видань Св. Письма в укр. мові.

Дня 25. III. академ. душпастир німецьких студентів, о. Кронседер Т. І. дав для членів „Обнови“ доклад п. н.: „Створення світу в Біблії та становище модерної астрофізики“.

Прелеґент еґзеґет — бібліст виложив (в нім. мові) інтерпретацію Книги Битія, про сотворення та виказав однозгідність з поглядами нової астрофізики.

ЗАКЛИК

Наша єдина, вільна від чужого українському духові гнету висока школа, Український Вільний Університет, опинивсь в дуже скрутному, матеріяльному становищі. Грошева реформа, що її переведено 1948 року на землях Західньої Німеччини, позбавила велику кількість нашої студіюючої молоді, можливости оплатити розпочаті студії. Це відбилося теж на матеріяльних засобах Українського Вільного Університету, що його підставою утримання, були саме сплачувані студентством оплати.

Чи маємо допустити, щоб єдиний в світі Український Вільний Університет закінчив після свого двайцятип'ятлітнього існування своє високе післанництво, вишколювання української молоді в дусі гуманізму, християнського світогляду і демократії? Сотки української молоді, що завдяки існуванню Українського Вільного Університету мали змогу набувати і поглиблювати свої знання, були б втрачені для нашої ідеї виховати і вишколити ревних працівників для розбудови української нації і держави.

Ставайте добродіями і меценатами Українського Вільного Університету та допоможіть йому матеріяльно і надалі виконувати своє велике завдання поширювати і поглиблювати українську науку, вільну від рабства і фалшивого світогляду!

Грошеві датки на утримання Українського Вільного Університету слід складати на банкове конто 471 059, Баєріше Ферайнсбанк, Макс Вебер Пляц.

Голова Кураторії УВУ:

Єп. д-р Іван Бучко

Апостольський Візитатор Українців греко-католиків в Зах. Німеччині

Ректор УВУ:

Проф. д-р Юрій Панейко

ЗАКЛИК

(Допомога студіюючій молоді)

„Комісія Допомоги Українському Студентству“ (КоДУС) є центрнальою громадською установою для допомоги українському студентству на цілій еміґрації.

З цією метою „КоДУС“ співпрацює з усіми українськими допомоговими Комітетами в Німеччині і за кордоном „КоДУС“ займається теж закордонними стипендіями, утримує для цього спеціяльні представництва у Бельґії і Голяндії та співпрацює з братніми установами в Австрії, Англії, Італії та Швайцарії. „КоДУС“ має теж своє заступництво в США і Канаді.

„Комісія“ спирає свою діяльність виключно на допомозі власного громадянства, а також одержує харчеві приділи від ЗУДАК-у і Фонду Доп. Укр. Канади. „Комісія“ втішається поважною підтримкою Папського Престола і постійного члена та опікуна „КоДУС“-у Преосвященного Кир Івана Бучка.

В біжучому році „КоДУС“ уділив 450 стипендій для наших студентів у Німеччині і в Австрії. В літньому семестрі число стипендистів ще більше зросте.

Трудне матеріяльне становище студентства і невеликі фонди „КоДУС“-у не дають змоги уділювати стипендії у відповідній висоті і кількости.

Тому „Комісія Допомоги Українському Студентству“ звертається до нашого громадянства піддержати справу допомоги студентству.

Адреса „КоДУС-у“: Prof. Dr. Kuzela Zeno
Fürth i. B. Daniel Leystr. 1/III. Germany, U. S. Zone

Наша пошта.

Вп. Андрій Л-к, Мадрід. — Ваше обширне звідомлення з діяльности Т.У.С.К. „Обнова“ в Мадріді отримали. Справу Вашого членства, про яку згадуєте, ми вже полагодили з Цесусом. Незадовго вишлемо Вам окреме письмо в цій спрáві. Бажаємо успіхів.

Вп. Кирило М-ч, Лювен. — Що нового коло Вас? Чому так рідко відзиваєтеся? Ждемо на Вашу статтю.

Вп. Василь Шевчук, Буенос Айрес- — Ваші чотири листи одержали з подякою. Радіємо, що не падаєте духом і віримо, що вдасться Вам заложити „Обнову“. Щирий привіт для п. Марти П.

„ОБНОВА“ — журнал Федерації Українських Студентів Католиків
Відповідальний редактор Мґр. Евген Перейма
Адреса Редакції і Адміністрації:
„Obnova“-München 8, Ayingerstr. 17/II Germany

Supplement to weekly „Christian Voice“.
Published under EUCOM, HQ Civil Affairs
Division Authorization Number UNDP 307.

Друк. С. Слюсарчук Мюнхен, 8

На пресовий фонд „Обнови“ зложили:

о. Василь Максимець — Мюнхен	10 нм.
о. Д. Кульчицький	10 нм.
о. Др. Володимир Ґавліч ЧСВВ, Ґлєн Ґов США	40 нм.
о. Дамаскин Попович ЧСВВ, Мундаре, Альта, Канада	6,50 нм.
Др. Юрій Федорів — Торонто	39 нм.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку.

Високопреподобних і Високоповажаних Читачів і Прихильників наших прохаємо піддержати наш Студентський Журнал „Обнова“.

Передплату та жертви просимо слати на адресу:
„Obnowa“ München 8, Ayingestr. 17/II. Germany